

Tipologia i descripció textual dels fragments hebreus catalogats

Esperança Valls i Pujol

Amb estima, al Dr. Luís Díez Merino

Fa prop d'un any i mig, des de l'Arxiu Històric de Girona, es va emprendre el projecte de catalogació dels fragments de manuscrits hebreus trobats dins de les cobertes de diversos llibres de protocols notariais. Fins al mes d'abril del 2009 s'ha portat a terme la restauració de 754 fragments hebreus i 893 fragments d'escriptura llatina, que corresponen a 74 llibres notariais. Ara per ara s'han catalogat 352 fragments.¹

Per al projecte de catalogació es va elaborar una base de dades preliminar amb el programa Access amb l'objectiu d'ordenar adequadament tot aquest material i posar-lo a disposició dels investigadors. Dins d'aquesta base s'hi inclou la descripció de cada un dels fragments que consisteix en: la signatura interna d'identificació i la signatura dels llibres notariais, les mides del fragment, el suport, la descripció resumida del text, la data, si és possible, segons el calendari cristià i el còmput jueu, l'autor, el copista i el propietari (si són coneguts), la descripció externa del fragment, la llengua, el tipus d'escriptura, els descriptors temàtics i tipològics, la llista dels topònims i antropònims del text i un espai per a les observacions. A partir del passat mes de gener part de la informació recopilada en aquesta base i les imatges de cadascun dels documents s'estan bolcant a l'espai web públic de la Direcció General del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura i Comunicació de la Generalitat de Catalunya.² En aquest espai és possible obtenir el llistat complet de fragments i fer recerques per títol, àmbit temàtic, data, noms i llocs. Mica en mica s'hi aniran afegint els nous fragments catalogats.

La varietat de tipologies textuales, paleogràfiques i el divers estat de conservació dels documents, en alguns casos molt fragmentaris i malmesos, no faciliten la tasca de catalogació. L'estudi s'està portant a terme tot seguint l'ordre de la signatura dels llibres notariais. Dins de cada un dels grups es poden trobar diverses categories de documents, els quals, a voltes, s'han de relacionar amb fragments d'altres cobertes. Cronològicament van de la segona meitat del s. XIII fins a mitjans del s. XV. La major part dels documents són de paper i rarament trobem fragments en pergami.³ L'escriptura que abunda és la cursiva sefardita i semicursiva habitual en terres catalanes i provençals. En menor nombre trobem escriptura quadrada sefardita i en casos comptats escriptura quadrada asquenazita.⁴

Entre els documents que s'han catalogat podem establir la següent classificació:

1. Textos de caire econòmic
2. Comentaris talmúdics

¹ Per a les característiques i la descripció general dels fragments hebreus de l'Arxiu Històric de Girona, el procés de recuperació, els estudis precedents portats a terme i la bibliografia dels documents extrets d'altres arxius catalans, vegeu l'article de Mauro PERANI. "The *Gerona Genizah*: A 2009 updated overview and a ketubbah of 1377 from Castelló d'Empúries reused as a register binding in 1476". A: *Hispania Judaica Bulletin*, 2009/10, núm. 7 [en premsa].

² <http://www.patrimoni.gencat.cat> i <http://manuscritshebreus.cultura.gencat.cat>.

³ Dels 362 documents catalogats que descriu només 10 són en pergami.

⁴ Gi 1,260-codarrere 1 i codavant 2/1400. Entre els fragments que encara s'han de catalogar hi ha uns documents en escriptura magrebina: Gi 1,237-codarrere 2, 4, 5, 7 i codavant 5 i 4 /1389-1390.

3. Comentaris bíblics
4. Documents interns de la comunitat
5. Textos litúrgics
6. Textos bíblics i talmúdics
7. Altres obres medievals (composicions poètiques, obres literàries, jurídiques i mèdiques)
8. Proves cal·ligràfiques
9. Fragments il·legibles

Els textos econòmics són els més nombrosos. L'escriptura habitual és la cursiva i en rares ocasions trobem escriptura semicursiva. El suport sempre és el paper. El gruix més important el formen documents particulars, de prestadors professionals o puntuals, on s'hi anoten préstecs i empenyoraments, sovint a cristians. Aquests quaderns de comptes se solen estructurar amb el nom del deutor, la seva procedència, l'import del deute, la data i si escau l'avalador. Després s'hi afegeixen més préstecs o els pagaments realitzats. Quan el deute està cancel·lat les línies o el document sencer es ratllen. Hi ha vegades que el prestador opta per agrupar per nom els deutors, amb el llistat de les quantitats a sota.

Els deutors poden demanar el préstec individualment, que és el cas més freqüent, o en grup: pare i fills, germans, socis i en algun cas dones i vídues. L'avalador pot ser una mateixa persona per a diferents transaccions. Al grup de fragments de comptes de *Gi 1,51/1341-1343* sovint apareix un tal Arnal Mas. També és normal que en alguns documents es faci referència a l'acta cristiana (signada a "la cort del bisbe" o a "la cort de l'oficial"). Són préstecs monetaris i rarament trobem préstecs amb productes. Els imports són variables, i sovint de quantitats no gaire elevades, sobretot els atorgats als cristians de les petites poblacions rurals. En aquests casos el terme de retorn sovint acostuma a ser curt, en un o dos terminis, i no sol superar l'any. Les transaccions d'imports més alts sovint són entre jueus. En alguns casos consta la penyora de garantia que consisteix en objectes quotidians, de cert valor, com tasses, cinturons de plata, copes, safates, coberts, sedes o vestits. Una dada que manca en tots aquests documents és l'objectiu del préstec. És corrent que la data s'indiqui emprant el còmput cristià, amb els mesos en català i les festivitats cristianes: Sant Miquel, Sant Feliu, Sant Ramon, Sant Lluc, Sant Martí, Sant Gregori, Martror (Tots Sants), Carnes (Carnes Tollendas, és a dir el Carnestoltes), Nadal, etc.

Hi ha també alguns documents de registres de vendes, com un quadern de 7 fulls (*Gi 1,258-codarrere 1-6* i *codavant 1*) on s'hi anoten diverses transaccions amb teixits: vànoves, flassades, matalassos, etc.; anotacions de comptes diversos, com els fulls del grup *Gi 1,140-/1391-1392* en què s'hi registren transaccions amb animals, blat, raïm, i pagaments molt variats (espelmes, paper, una transacció en un tribunal, etc.); les anotacions particulars d'un constructor jueu (*Gi 1,115-codavant 3/1377*); un inventari de teixits (*Gi 1,160-codavant 5/1361-1362*) o un recompte de l'impost de l'ajuda de la carn de l'any 1345 (*Gi 1,160-codavant 6/1361-1362*).

D'aquest conjunt de fragments s'han extret cap a 200 topònims. La major part dels pobles pertanyen a les comarques de l'Alt i el Baix Empordà, la Selva, el Pla de l'Estany i el Gironès. Un petit grup de documents fa referència a poblacions de vora de Barcelona i trobem referències esparses a altres ciutats del territori català, com Perpinyà i Tàrraga. Fins ara s'han llistat cap a un miler de noms d'entre tots els documents catalogats, la major part procedents dels quaderns de préstecs. Un 70% són noms de cristians.

Els comentaris talmúdics i bíblics segueixen en nombre. Hi ha un percentatge petit en pergami, 5 documents, i la resta és en paper. L'escriptura que sovinteja és la semicursiva sefardita. Majoritàriament són comentaris rabínics sobre diversos tractats del Talmud (*Baba Batra, Xabat, Khul·lin, Moed Qatan, Pesakhim, Gittin, Khagiga, Ievamot, Berakot, Abodà Zarà i Nedarim*) i de la Bíblia (Josuè, Jutges, I Samuel i Èxode) o a d'altres comentaristes (Raixí i Xelomó ben Adret).⁵ Dels fragments catalogats l'autor més sovintejat és Xelomó ben Itskhaq de Troyes, seguit de Moixé ben Nahkhman, Xelomó ben Adret i David Quimkhi. Hi ha alguns fragments amb comentaris sobre el Talmud i la Bíblia d'autoria encara no identificada, com els fulls de *Gi 2,62/1393-1395* que contenen un comentari a *Berakot* on hi apareixen alguns mots catalans, o compendis de comentaris com alguns fragments de *Gi 5, 136/1351-1352* o el *Gi 1, 219-codarrere 2 /1381-1382*.

Hi ha també un grup d'esborranys relatius als afers interns, decisions i normes de la comunitat: la imposició d'un *khérem* en relació a un conflicte amb un tal Xelomó (*Gi 1,260-codavant 2" /140; 5,120 codarrere 6 i 7/1361*;

Natan ha-Iarkí (*Gi 1,239-codarrere 1, 2, 3, 4 i codavant 1, 2 /1390-1391*), parts d'una obra de medicina d'Itsikhaq Khunain ben Itsikhaq, i de l'obra *Ben ha-melek veba-nazir* d'Avraham ben Xemu'el ha-Leví ibn Khasdai (*Gi 1,256 codavant 2, 3, 8, 9 i 8'(5) /1397*), algunes composicions poètiques, diversos fulls que contenen parts de rituals de pregàries i himnes litúrgics, un fragment del Targum de Pseudo-Jonathan (*Gi 1,110-codarrere 1-6/1374-76*), dos del Targum Onquelos (*Gi 1,221-codarrere 1 i 3/1382-1383*), un fragment del tractat *Nedarim* (*Gi 1,347-codarrere 1*) i dos fragments de pergami del tractat *Xabat* del Talmud de Babilònia (*Gi 1,260-codavant 2 i codarrere 1/1400*).⁷

Finalment hi ha diversos documents amb pràctiques cal·ligràfiques que poden ser anotacions fetes per un adult, pràctiques esparses d'algun escriptor o pràctiques cal·ligràfiques amb una lletra insegura i poc acurada d'alguna persona que estava aprenent a escriure.

A més de l'hebreu i l'arameu, entre tots aquests fragments trobem un text en àrab i molt lèxic català, sobretot en el grup dels textos econòmics però també entre alguns comentaris talmúdics i els textos interns de la comunitat: topònims, antropònims, mesos, festes cristianes, oficis, productes, colors, elements de l'aixovar de la casa, preposicions i articles. La toponímia i l'onomàstica sovint presenten variants fins i tot dins d'un mateix text.

Les possibilitats d'investigació que ens ofereix tota aquesta documentació són d'una importància cabdal. Aquest material ens permet fer un estudi comparatiu entre les fonts hebrees i les fonts llatines de les comunitats gironines; ens pot proporcionar noves dades per al coneixement dels sistemes comptables de l'època, de les relacions entre els prestamistes jueus i els seus deutors, dels moviments comercials i migratoris de la població jueva i cristiana de les terres gironines; dades per a la història i la configuració del sistema intern de les comunitats; dades per al coneixement de la bibliografia que circulava a l'època; dades d'estudi per a la lingüística catalana; dades per a nous estudis paleogràfics que ens defineixin amb més precisió l'escriptura pròpia d'aquestes contrades; noves obres literàries, etc. Però caldrà esperar que s'acabi el procés d'extracció i catalogació dels fragments de la resta de cobertes dels llibres notariais –un centenar de llibres més- per poder mesurar l'abast real del fons hebreu de l'Arxiu Històric de Girona.

A continuació presento el llistat amb una breu descripció textual dels 352 fragments que fins ara s'han catalogat:

Gi 1,5 /1341-1343

D'aquest llibre notarial s'han extret 13 fragments de paper, 3 en escriptura llatina i 10 en escriptura hebrea:

- a) 7 folis fragmentats i molt malmesos amb diverses parts del comentari de Moixé ben Nakhman (רמב"ן) sobre el tractat *Batra Batra* (2a-4b) del Talmud de Babilònia (*Gi 1,5, 1-3, 5-6, 8 i 10/1341-1343*).
- b) 1 foli (171 x 133 mm) en molt mal estat de conservació amb part del comentari de Moixé ben Nakhman (רמב"ן) sobre el tractat del Talmud de Babilònia, *Khul·lin* (*Gi 1,5, 7/1341-1343*).

⁷ Encara no s'han catalogat uns fragments identificats per Mauro Perani (vegeu nota 1) del *Séfer he-Aruk*.

- c) 1 fragment (109 x 187 mm) d'anotacions de comptes en molt mal estat de conservació i on s'anoten registres dels anys 60. S'hi poden llegir diverses quantitats de diners, noms cristians, poblacions i transaccions amb blat (*Gi 1,5, 4/1341-1343*).⁸
- d) 1 altre fragment (186 x 76 mm) d'anotacions de comptes, en molt mal estat i on només resten part d'alguns noms, alguns imports i el temps d'alguns préstecs (2 anys i 3 anys) (*Gi 1,5, 9/1341-1343*).

Gi 1,7 /1345-1346

D'aquest llibre notarial s'han extret 7 fragments hebreus en paper i tots són part del que deuria ser un petit quadern de comptes d'ús particular d'algun prestamista jueu de les comarques gironines. La majoria es conserven en mal estat però encara s'hi poden llegir algunes quantitats i productes, els noms d'uns quants deutors cristians i algunes dates esparses que van de l'any 1320 al 1330 (*Gi 1,7-codarrere 1-4 i codavant 1-3 /1345-1346*).

Gi 1,51/1361

D'aquest llibre notarial s'han extret 11 documents hebreus:

- a) Fragment allargat de pergamí (245 x 45 mm) part d'un document que parla del litigi per unes cases i diverses quantitats de sous, en el que intervenen una tal Dolça i diversos prohoms de la comunitat (R. Iossef, R. Itskhaq i R. Iedaiah). Al verso només hi resten lletres i paraules escapçades, potser unes proves cal·ligràfiques, i l'esbós d'un cavall (*Gi 1,51-codarrere 1/1361*).
- b) 3 fragments de paper molt malmesos amb algunes anotacions particulars de comptes i préstecs (*Gi 1,51-codarrere 2, 5 i 6 /1361*).
- c) 2 petits fragments de paper amb les restes d'anotacions particulars de comptes i préstecs (*Gi 1,51-codarrere 3 i 4/1361*).
- d) 5 bifolis i 1 foli part d'un quadern de préstecs i empenyoraments en molt bon estat de conservació on s'hi anoten registres dels anys 20 i 30 del segle XIV (*Gi 1,51-codavant 1-5 i codarrere 1/1361*). Trobem fragments d'aquest quadern repartits en dues cobertes més dels llibres notariais: *Gi 1,62-codavant 1-2/1363* i *Gi 1,140-codavant 4-5 i 8/1391-1392*). Per l'estructura i la cal·ligrafia (tot i que més petita i tremolosa) sembla que també estan relacionats amb els documents *Gi 1,56-codarrere 1 i codavant 2/1361-1362* i probablement amb *Gi 1,140-codarrere 1/1391-1392*. Apareixen en aquests folis molts noms de cristians, deutors i fiadors, vinculats a diverses poblacions gironines. Una gran part de les transaccions s'efectuen a Maçanet de la Selva i el veïnat de Franciac (Caldes de Malavella). En alguns casos el jurament dels prestataris "a la cort del bisbe". També hi ha moltes paraules catalanes, a més dels onomàstics, com partícules, mesos, festes cristianes i alguns objectes d'empenyorament.⁹

⁸ Només s'hi anota la dècada, seguint el còmput cristià, i no tot l'any, com trobem també en altres documents d'aquest llistat.

⁹ Aquests fragments presenten moltes semblances amb el quadern de comptes publicat per Jordi CASANOVAS, Margarita CASTELLS, Sabina GARCÍA i José Ramón MAGDALENA. *Libro de cuentas de un prestamista judío gerundense del siglo XIV*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 1990.

Gi 1,56/1361-1362

D'aquest llibre s'han extret 3 fragments hebreus:

- a) Un fragment de pergamí (140 x 289 mm) amb proves cal·ligràfiques d'un escriba i un dibuix que sembla un gos amb un cademat a la cua, per sobre de l'escriptura llatina del final d'una acta signada pel rei Pere el Gran l'any 1280 (*Gi 1,56-codavant 1 /1361-1362*).¹⁰
- b) 2 fragments de paper part del quadern de préstecs i empenyoraments del bloc anterior on s'hi anoten registres de 1338, 1339 i 1340 (*Gi 1,56-codarrere 1 i codavant 2 /1361-1362*).

Gi 1,62/1363

D'aquest llibre s'han extret 2 fragments hebreus en paper que estan relacionats amb el quadern de préstecs i empenyoraments descrits en els dos blocs anteriors, corresponents als registres dels anys 1324 i 1325, i amb anotacions posteriors dels anys 1326, 1327 i 1328 (*Gi 1,62-codavant 1-2 /1363*).

Gi 1,90/1369

De la coberta d'aquest llibre s'han extret 27 fragments hebreus:

- a) 2 fragments de pergamí (225 x 148 mm per foli) del comentari sobre el tractat del Talmud, *Khulin* (21a/b, 44b i 45a/b) de Xelomó ben Itskhaq (רש"י) (*Gi 1,90-codavant 1 i codarrere 1/1369*).
- b) Un bifoli de paper (200 x 274 mm) amb comentaris als tractats de *Khul·lin*, *Moed Qatan* i *Nedarim* del Talmud de Babilònia i on es tracten diverses qüestions que són causa de *nidui* (excomunió menor) (*Gi 1,90-codavant 2/1369*).
- c) Un foli de paper (229 x 170 mm) molt malmès on amb prou feines s'hi poden llegir unes poques paraules esparses i inconnexes (*Gi 1,90-codavant 3/1369*).
- d) Un bifoli de paper (202 x 275 mm) del comentari sobre el tractat de *Pesakhim* (3a/b, 8b i 9a/b) del Talmud de Babilònia de Xelomó ben Itskhaq (רש"י) (*Gi 1,90-codavant 4/1369*).
- e) 4 fragments de paper en molt mal estat que semblen comentaris al tractat *Xabat* del Talmud de Babilònia (*Gi 1,90-codavant 5, 7, 10 i 14/1369*).
- f) Part d'un bifoli de paper (151 x 242 mm), amb molts atacs d'insectes i taques d'humitat, que conté el text d'una composició poètica (*Gi 1,90-codavant 6/1369*).
- g) 4 fragments de paper molt malmesos i gairebé il·legibles (*Gi 1,90-codavant 8, 9, 11 i 13/1369*).
- h) Part superior d'un bifoli de paper (35 x 251mm) en molt mal estat, amb les restes de part d'una línia i la tinta molt esborrada (*Gi 1,90-codavant 12/1369*).
- i) 1 bifoli de paper (200 x 281 mm) amb glosses i comentaris als tractats de *Kul·lin* i *Khagiga* del Talmud de Babilònia (*Gi 1,90-codarrere 2/1369*).

¹⁰ I altres signatures de testimonis certificades pel notari reial Pere Marchesii. Vegeu Ana María NAVARRO. "Signos notariales medievales de la colección de pergaminos del Archivo Histórico de Elche". A: *Anales de la Universidad de Alicante. Estudios Históricos*. 1982, núm. 1, pp. 207-222.

- j) 2 bifolis i 3 fragments de paper amb la tinta molt esvaïda on només s'hi llegeixen paraules soltes (*Gi 1,90-codarrere 3,5,6 i 7/1369*).
- k) 7 fragments de paper, molt malmesos, amb restes de línies i paraules esparses i inconnexes (*Gi 1,90-codarrere 4,8, 9,10,11,12 i 13/1369*).

Gi 1,99/1371

13 bifolis fragmentats de paper que contenen part de l'obra *Torat ha-Baiit* de Xelomó ben Adret (רשב"א) (*Gi 1,99-codarrere 1-6 i codavant 1-7/1371*).

Gi 1, 109/1374-1375

1 pergamí (194 x 274 mm) que conté part del text del comentari sobre el tractat de *Khulin* del Talmud de Babilònia de Moixé ben Nakhman (רמב"ן) (*Gi 1,109-codarrera 1/1374-1375*).

Gi 1,110/1374-76

Les cobertes d'aquest llibre notarial contenen 4 bifolis i 2 fragments de paper de diverses parts del text de Gènesi del Targum de Pseudo-Jonathan (*Gi 1,110-codarrere 1-6/1374-76*).

Gi 1,114/1376-1377

S'han extret 5 fragments hebreus:

- a) 4 bifolis de paper fragmentats que contenen parts del text del comentari sobre el tractat de *Xabat* del Talmud de Babilònia de Xelomó ben Itskhaq (רש"י) (*Gi 1,114-codarrere 1-4/1376-1377*).
- b) 1 fragment de pergamí (137 x 170 mm) que conté una composició poètica (*Gi 1,114-codarrere 5/1376-1377*).

Gi 1,115- /1377

S'han extret 17 fragments hebreus:

- a) 4 folis de paper, fragmentats i en divers estat de conservació, que contenen algunes composicions poètiques (*Gi 1,115-codarrere 1-3 i codavant 1/1377*).
- b) 6 petits fragments de paper, un en blanc i els altres amb restes de lletres, paraules esparses i frases encapsades (*Gi 1,115-codarrere 4-10/1377*).
- c) Un fragment de paper (155 x 141 mm) molt mutilat i malmès on només hi ha les restes d'algunes lletres (*Gi 1,115-codavant 2/1377*).
- d) Un petit fragment de paper (145 x 105 mm) que conté els comptes i les anotacions particulars d'un constructor. Es parla de la construcció d'un mur que ha de mantenir una distància determinada amb un altre mur, segons es prescriu per llei. Anota el que paga als obrers: [...] i Berenguer, jornalers [per] dia 5 sous; i el cost dels materials i els treballs. Registra feines com: una habitació; els sostres petits d'en Bellxom Canet; una llinda per Vidal de Bellcaire. Estructura les anotacions per dies de feina, on hi anota el material necessari (bigues, sacs, pedres, cal,

arrasador) i les despeses. Trobem que el preu de 2 sacs de guix són 2 sous; que 3 pedres grans amb el transport costen 2 sous; una càrrega de cal costa 4 sous i 8 diners; si són dues, 9 sous i 4 diners; 2 pedres costen 12 diners. S'hi barregen termes en hebreu i en català: en català trobem els noms propis de les persones i els noms d'alguns materials com 'guix'(גי'ש) (*Gi 1,115-codavant 3/1377*).

- e) Un fragment de paper (105 x 141mm) que és un esborrany amb diverses anotacions esparses que tracten de la bondat, del naixement i de la mort. (*Gi 1,115-codavant 4/1377*).
- f) Un fragment en paper (57 x 81 mm) amb paraules esparses i frases escapçades (*Gi 1,115-codavant 5/1377*).
- g) 2 petits fragments de paper amb les restes d'algunes anotacions particulars de comptes, en escriptura cursiva molt lligada (*Gi 1,115-codavant 6 i 7/1377*).

Gi 1,130/1383-1384

A la coberta d'aquest llibre notarial s'hi van trobar 46 fragments d'escriptura llatina i només un fragment hebreu en paper (128 x 155 mm) del que només resten unes poques línies escapçades i on es pot llegir part del text del comentari de Xelomó ben Itskhaq (י"שקל) sobre el tractat de *Gitin* (codarrere1b) del Talmud de Babilònia (*Gi 1,130-codarrere 1/1383-1384*).

Gi 1, 140/1391-1392

S'hi han trobat 13 fragments hebreus en paper:

- a) Un petit fragment (31 x 109 mm) del que només resten un parell de línies d'unes anotacions de comptes particulars en que s'hi llegeixen diverses quantitats i on s'hi registra un préstec de 146 sous a Guillem de Vall l'any 31, probablement del s.XIV (*Gi 1,140-codarrere 1/1391-1392*). Sembla que està relacionat amb el quadern de préstecs i empenyoraments del bloc *Gi 1,51/1361*, *Gi 1,62 /1363* i *Gi 1,56-codarrere/1361-1362*.
- b) 8 folis fragmentats que formen un petit quadern amb les anotacions de préstecs, despeses, pagaments i transaccions diverses dels anys 30 del s. XIV. Entre els registres hi trobem: una transacció amb Berenguer Salat, de 10 sous, datada 8 dies de la sortida del mes de juliol de l'any 32; uns diners entregats a dos corredors de Caldes per desempenyorar quelcom; el pagament de l'escriptura de la transacció dels dos corredors de Caldes: el pagament per reparar la *tevà*; un pagament a en Pere el jove, en relació a unes vinyes, i on hi participa en Llobet de Premià; el pagament per a l'alimentació de Na Cabanes; el pagament per unes escriptures relacionades amb en Palou; unes transaccions en relació amb la verema i uns vinyataires; una transacció amb la verema d'en Cabanes; una transacció amb la verema d'en Ribes; un rebut que entrega a Guiem de Cabrit per haver pagat 6 sous a en Cabanes; un pagament de 2 diners a en Pere Isard per una transacció amb un bou; una transacció amb banyes; un pagament per un bou on hi intervenen en Berenguer de sa Roca i en Palou; una transacció amb un llibre; un pagament de 2 diners a en Pere Viles; una transacció de 30 sous, feta per mà d'en Bonastruc, per una causa del tribunal entre en Iossef i en Itskhaq; una transacció per recuperar una safata de plata que en Josep Bellxom havia empenyorat; les despeses de la malaltia d'algú; uns pagaments per blat i vi: el pagament relacionat amb la sentència d'en

Bernat Salou; un pagament per un acord amb Joam; els pagaments per unes escriptures; el pagament per unes sedes; el pagament a un jornalero; un pagament a favor de “la dona d'Arnau”; les despeses del menjar d'en Cabanes; altres despeses de menjar (no es llegeixen els noms); les despeses d'un judici; les despeses de dues espelmes; un pagament de 9 diners per una mà de paper; un pagament de 2 diners per un treball d'en Francesc Pere (*Gi 1,140-codavant 1, 2, 3, 6, 7, 9, 10 i 11/1391-1392*).

- c) Part de 3 bifolis amb diverses anotacions de préstecs. S'hi registren les transaccions dels anys 1330 a 1336. Al foli 5b hi trobem el verset de Job 8,7 (*Gi 1,140-codavant 4, 5 i 8/1391-1391*). Sembla que està relacionat amb el quadern de comptes esmentat anteriorment dels llibres notariaus *Gi 1,51/1361*, *Gi 1,62 /1363* i *Gi 1,56-codarrere/1361-1362*.
- d) Petit fragment (63 x 52 mm) amb l'anotació d'un nom: “Pere de sa Carner” (*Gi 1, 140-codavant 12/1391-1392*).

Gi 1,160/1361-1362

S'han extret 17 fragments hebreus:

- a) 15 fragments de paper allargats que formarien part dels folis d'un quadern de comptes on s'hi anoten diversos préstecs i pagaments efectuats entre els anys 40 i 50 del s. XIV. Alguns documents d'aquest bloc tenen la particularitat d'emprar directament els termes llatins ‘calendes’ (קלינד), ‘nones’ (נונש) i ‘idus’ (יד) en comptes dels termes hebreus כני (כניסה), חצי i יצי (יציאה) que sovintegen en els *pinqassim* gironins (*Gi 1,160-codarrere 1-8 i codavant 1-4; 7-9/1361-1362*).
- b) 1 fragment de paper (277 x 95 mm) que conté part d'una llista o inventari de diversos teixits i robes amb alguna menció a altres elements, com llibres. El text combina paraules hebrees amb catalanes. Així trobem en català: ‘vànova’ (ונובה), ‘esponeres’ (אשפוניריש) o l'adjectiu ‘l·listada’ (לישט[דה]). Els colors, menys el vermell, que empra amb el mot hebreu, s'escriuen en català: ‘blau’ (בלב), ‘blava’ (בלבה), ‘grogà’ (גרוגה). Els objectes que s'enumeren en aquest document són: diverses vànoves (una de prima, una de gruixuda i les altres sense descripció), 3 llibres, diverses capes (tres vermelles, una blava, una blava i gruixuda, i una groga l·listada), uns llençols (sembla que en compta 41 o 43, no es llegeix bé), unes esponeres,¹¹ robes o vestits (dos de color vermell), robes d'abric (una de blava), una peça (no es llegeix bé el text) foradada, una capa vermella i 15 llençols (*Gi 1,160-codavant 5/1361-1362*).
- c) 1 fragment de paper (277 x 95 mm) on es fa el recompte de l'ajuda o impost de la carn, amb el registre de les quantitats de diners per a cada tipus de peça. Qui redacta el text diu que va venir amb en Benet i Nabram Cabrit “a fer el compte de l'ajuda de la carn, la mercaderia, les robes, el vi i altres coses des de principis del mes de desembre de 1345 fins al mes d'abril” (*Gi 1,160-codavant 6 /1361-1362*).

Gi 1, 178/1368

S'han extret 13 fragments hebreus en paper que són:

¹¹ Tela amb que es cobrien els costats del llit o espones.

- a) Part d'un bifoli (163 x 236 mm) on s'anoten diversos préstecs seguint el sistema del calendari cristià i on es registren els comptes de l'any "108". Probablement s'empri una combinació de mesos cristians amb l'any jueu (1348) (*Gi 1,178-codarrere 1/1368*).
- b) 2 bifolis fragmentats que formarien part d'un quadern particular de comptes on es registren diversos préstecs dels anys 45 a 47, probablement del s. XIV. Qui redacta el text ordena els deutes per ordre alfabètic dels noms dels deutors (*Gi 1,178-codarrere 2 i 4 /1368*).
- c) Un foli fragmentat (145 x 153 mm) que conté part d'un ritual de pregàries (*Gi 1, 178-codarrere 3/1368*).
- d) 1 petit fragment (57 x 62 mm) que conté transaccions amb diversos cristians, registrats l'any 55 (*Gi 1,178-codarrere 5 i 11 /1368*).
- e) F29(0 11 0 06(nt)) TJETBT1 0 0 1 657464 570.67 Tm[(((163)626(x)-9()69(87()69((mm63())626(c

1,182-codavant 3b hi ha una nota marginal que correspon a Isaïes 52:9 i al marge inferior l'esbós d'una corona (*Gi 1,182-codavant 3, 4 i 9/1368-1369*).

- d) Part de 6 bifolis fragmentats de paper que contenen el text del comentari de Xelomó ben Itskhaq (י"שק"ל) sobre Jutges (1) i Josuè (18; 23; 24) (*Gi 1,182-codavant 5, 6, 7, 8, 10 i 11 /1368-1369*).

Gi 1, 198 /1374-1375

Un únic fragment de paper (157 x 200 mm) amb pràctiques cal·ligràfiques que repeteixen, amb més o menys gràcia i un seguit d'errors, aquesta frase i les seves lletres: "pel que fa els dies de *Purim*". Semblen les pràctiques d'un nen que aprenia a escriure (*Gi 1, 198-codarrere 1/1374-1375*).

Gi 1, 211/1378-1379

Els fragments extrets de la coberta d'aquest llibre notarial corresponen a 2 bifolis de paper part d'un quadern de comptes amb els registres dels préstecs efectuats els anys 30 i 40 probablement del s. XIV (*Gi 1,211-codavant 1 i 2/1378-1379*).

Gi 1, 212/ 1379

S'han extret 5 bifolis de paper, amb diversos texts en no gaire bon estat, que corresponen a un quadern de comptes. S'hi registren pagaments i deutes, d'import més alt que la resta de documents, dels anys 60. S'hi poden llegir els noms d'alguns jueus de Barcelona (*Gi 1,212-codavant 1-5/ 1379*).

Gi 1, 219 /1381-1382

- a) Part d'un bifoli de paper (280 x 200 mm) amb unes proves cal·ligràfiques per sobre del text llatí, i un petit dibuix de formes curvilínies (*Gi 1,219-codarrere 1/1381-1382*).
- b) Fragment de paper (146 x 128 mm) amb un comentari i gloses a diverses parts del Talmud, la Bíblia i altres obres rabíniques (*Gi 1,219-codarrere 2 /1381-1382*).
- c) Petit fragment de paper (148 x 91 mm) amb unes pràctiques cal·ligràfiques (*Gi 1,219-codarrere 3/1381-1382*).
- d) Part d'un bifoli de paper (277 x 175 mm) amb unes altres pràctiques cal·ligràfiques per sobre d'un text en escriptura llatina (*Gi 1,219-codavant 1/1381-1382*).

Gi 1, 221/1382- 1383

- a) 2 fragments de paper que contenen part del text d'Èxode (3) del Targum Onquelos (*Gi 1,221-codarrere 1 i 3/ 1382- 1383*).
- b) Petita part del final d'un bifoli de paper (85 x 184 mm) amb la resta d'unes anotacions esparses i restes de línies que, entre altres, parlen d'una qüestió relacionada amb uns galls i unes gallines (*Gi 1,221-codarrere 2/1382- 1383*).
- c) Un petit fragment de paper (95 x 44 mm) amb registres de comptes, un d'ells datat l'any 45 (*Gi 1,221-codarrere 4/1382- 1383*).

Gi 1, 231/ 1387

- a) 5 petits fragments de paper il·legibles (*Gi 231-codarrere 1,3,4,5 i 6 / 1387*).
- b) Un petit fragment de paper (124 x 50 mm) amb un dibuix, una mica barroer, d'un gos (*Gi 1,231-codarrere 2/ 1387*).
- c) 10 petits fragments, alguns en blanc i altres amb la tinta molt diluïda, amb comptes esparsos i paraules escapçades (*Gi 1,231-codavant 1-10/1387*).

Gi 1, 234/ 1388-1389

- a) Part d'un foli de paper (116 x 156 mm) amb l'inici d'unes línies on s'hi pot llegir una llista amb els noms d'alguns jueus (*Gi 1,234-codarrere 1/1388-1389*).
- b) Part d'un foli de paper (160 x 143 mm) molt malmès on només s'hi pot llegir algunes lletres esparses (*Gi 1,234-codarrere 2/1388-1389*).
- c) 1 fragment de paper (88 x 161 mm) amb un llistat de sous i lliures, vinculats a dos noms: Llobet i Xemuel Xalom (*Gi 1,234-codarrere 3/1388-1389*).
- d) 1 fragment allargassat de paper (115 x 37 mm) amb part dels registres de diversos comptes i préstecs (*Gi 1,234-codarrere 4/1388-1389*).
- e) 2 petits fragments de paper amb el final d'un parell de línies escapçades i on es fa referència a la ciutat de Barcelona (*Gi 1,234-codarrere 5 i 6/1388-1389*).
- f) 2 petits fragments de paper on només hi resten part de paraules soltes i algunes quantitats (*Gi 1,234-codarrere 7 i 8/1388-1389*).
- g) Part de 2 folis i 7 petits fragments de paper molt malmesos amb diverses anotacions de comptes i on s'hi poden llegir els noms de diversos jueus (*Gi 1,234-codavant 1-9/1388-1389*).
- h) Petit fragment de paper (36 x 98 mm) amb el final d'un document de caire econòmic amb la signatura de Xemuel Bonafós (*Gi 1,234-codavant 10/1388-1389*).

Gi 1, 237/1389-1390

- a) 2 folis de paper amb el comentari sobre el tractat del Talmud *Ievamot* de Xelomó ben Itskhaq (רש"י) (*Gi 1,237-codarrere 1 i codavant 1/1389-1390*).
- b) 2 fragments de paper molt malmesos, amb frases escapçades i on es fa referència a la Tosefta (*Gi 1,237-codarrere 6 i codavant 8 /1389-1390*).
- c) Fragment de paper (103 x 141 mm) amb pràctiques de cal·ligrafia (*Gi 1,237-codavant 6/1389-1390*).
- d) Fragment de paper (57 x 116 mm) gairebé en blanc (*Gi 1,237-codavant 9/1389-1390*).

Gi 1, 239/1390-1391

Part de 5 bifolis i un petit fragment de paper que contenen diverses parts de l'obra *Séfer ha-Manhig* (*Manhig Olam*) d'Avraham ben Natan ha-Iarkí (*Gi 1,239-codarrere 1, 2, 3, 4 i codavant 1, 2 /1390-1391*).

Gi 1, 255/1397

- a) 4 bifolis de paper que contenen part d'un ritual de pregàries amb part de les oracions per *Iom Kipur* (*Gi 1, 255-codavant 1,2, 4 i 5/1397*).
- b) 2 bifolis de paper amb part del Targum Onquelos de Gènesi (8) (*Gi 1,255-codavant 3 i 6/1397*).

Gi 1, 256/1397

- a) 5 folis i 7 fragments de paper que formen part d'un quadern de comptes i préstecs amb el recompte de registres des de finals del s. XIV fins a principis del s. XV (*Gi 1,256-codavant 1,3',4,4',5',6,7,7',8'(3),8'(4),8'(6)*, i *s.n./1397*).
- b) Part de 2 bifolis i 3 fragments de paper que contenen una obra de medicina en àrab i escriptura hebrea d'Itskhaq Khunain ben Itskhaq, i l'obra "El príncep i el monjo" (*Ben ha-melekh veha-nazir*) d'Avraham ben Xemuél ha-Leví ibn Khasdai (*Gi 1, 256 codavant 2, 3, 8, 9 i 8'(5) /1397*).¹⁴
- c) 6 fragments amb restes de lletres i paraules escapçades (*Gi 1,256-codavant 5, 6'(1), 6'(2), 6'(3), 8'(1) i 8'(2)/1397*).

Gi 1, 258

14 fragments de paper que són diverses anotacions de comptes :

- a) 7 fragments allargats de paper d'un registre de ventes de teixits. Els productes, que es van repetint, s'indiquen sota de cada comprador amb el preu. En català trobem: 'matalaf' (מטלאף), 'flassada' (פלסדה), 'vànova' (ונובה) o 'trosser' (טרושיר)¹⁵ (*Gi 1,258-codarrere 1-6 i codavant 1*).
- b) 7 fragments de paper molt malmesos, part d'unes anotacions de comptes i préstecs, amb restes d'algunes quantitats, noms i mots escapçats, i alguns registres datats entre els anys 60 i 70 (*Gi 1,258-codarrere 7 i codavant 2-7*).

Gi 1, 260/1400

- a) 1 bifoli de paper (235 x 152 mm) que conté esborranys de diversos documents relatius a la comunitat. Algunes parts del text són condicions per als compradors de l'"ajuda", i també hi ha l'esborrany d'un document en el qual Na Míriam i el seu marit, en Xemuél Cresques, reconeixen tenir tots els drets de la filla d'ella, Ester, sobre aquests béns, que heretà del seu pare Itskhaq Abed (*Gi 1,260-codavant 1/1400*).¹⁶
- b) 2 fragments de pergamí que contenen part del tractat *Xabat* (82b-83b i 77b-78b) del Talmud de Babilònia (*Gi 1,260-codavant 2 i codarrere 1/1400*).¹⁷

¹⁴ Eduard Feliu al catàleg de l'exposició *Els documents amagats dels jueus de Girona*, 2003, va identificar el fragment *Gi 1, 256-codavant 3* que només conté el text d'Itskhaq Khunain ben Itskhaq.

¹⁵ TROSSA, [TROÇA] s. Feix, bolic de roba, farcell de diverses coses embolicades ensems, sarró, sac de viatge; TROSSAR v. a. Metre en trossa, en feix; enfarcellar. COLÓN DOMÈNECH, Germà (dir.) *Vocabulari de la llengua catalana medieval de Lluís Faraudo de Saint-Germain*, Institut d'Estudis Catalans, www.iec.cat/faraudo.

¹⁶ Identificat per Eduard Feliu per a l'exposició *Els documents amagats dels jueus de Girona*, 2003.

¹⁷ Ib.

- c) Fragment de paper (228 x 105 mm) amb una decisió de la comunitat jueva amb relació a l'actuació de Xelomó i on s'imposa l'excomunió (*khérem*) als transgressors (*Gi 1,260-codavant 2" /140*). Dos petits fragments més d'aquest document és troben a *5,120 codarrere 6 i 7/1361*.¹⁸
- d) 4 petits fragments de paper que contenen les restes de diverses anotacions i comptes (*Gi 1,260-codavant 11, 12, 13 i 16/1400*).
- e) 5 fragments de paper amb restes de lletres i paraules esparses (*Gi 1,260-codavant 3, 14, 15 i codarrere 2 i 3/1400*).

Gi 1, 264

- a) 3 folis i un fragment de paper amb part del comentari de David Quimkhi (ק"ד"ק) sobre el I Llibre de Samuel (3) (*Gi 1,264-codarrere 1, 2, 3 i 4*).
- b) 3 fragments de paper amb les restes d'unes anotacions de comptes. És una llista de noms de jueus vinculats a petites quantitats de diners. En un dels fragments, el *codarrere 8a*, amb l'escriptura d'una segona mà, es continua amb la llista, però s'hi indiquen les quantitats amb palets en comptes de les lletres hebrees corresponents als imports (*Gi 1,264-codarrere 5, 6, 7 i 8*).
- c) 2 fragments molt malmesos amb les restes d'algunes lletres i paraules escapçades (*Gi 1,264-codarrere 9 i 10*).
- d) Un fragment de paper (182 x 125 mm) amb pràctiques cal·ligràfiques i uns dibuixos que representen una mena de tranyina, una espina d'un peix i uns cercles (*Gi 1,264-codarrere 11*).
- e) Un foli de paper (155 x 121 mm) que conté el text d'un ritual de pregàries (*Gi 1,264-codarrere 12*).
- f) 3 fragments d'una acta del tribunal de Girona, relativa a un altra acta del tribunal de Barcelona, datada el mes de *Tevet* de l'any 5067 (desembre 1306/gener 1307) i que afecta a un tal Momet Bonafed (*Gi 1, 264-codavant 1, 2 i 3*).
- g) Part d'un bifoli de paper replegat (192 x 211 mm) que conté les restes d'anotacions de diversos noms de jueus i alguns imports, part del que deuria ser un quadern de comptes (*Gi 1, 264-codavant 4*).

Gi 1, 278

- a) 2 folis i 5 fragments molt malmesos i amb la tinta molt diluïda, que no permeten fer una lectura clara. Sembla alguna mena d'esborrany (*Gi 1,278-codarrere 1, 3, 5, 6 i codavant 3, 5, i 6*).
- b) 2 fragments de paper amb restes de lletres i paraules escapçades (*Gi 1,278-codarrere 2 i 4*).
- c) 2 parts de bifoli amb el text d'una composició poètica (*Gi 1,278-codavant 1 i 2*).
- d) 2 parts d'un foli amb parts del text del comentari de Xelomó ben Adret (רשב"א) sobre el tractat *Berakot* del Talmud de Jerusalem (*Gi 1,278-codavant 4*).

Gi 1, 347

¹⁸ Feliu identificà el fragment *Gi 1, 260-codavant 2" /140*.

Un fragment de pergamí (203 x 275 mm) amb part del text del tractat *Nedarim* (32a i b) del Talmud de Babilònia (*Gi 1, 347-codarrere 1*).

Gi 2,10

Només s'ha extret un petit fragment de paper (77 x 169 mm) on només s'hi poden llegir dues paraules, que semblen pràctiques cal·ligràfiques: רהק i הללה (*Gi 2, 10-1*).

Gi 2, 20

S'han extret 2 fragments de paper molt mutilats, amb restes de lletres i mots esparsos (*Gi 2,20-codarrere 1-2 i codavant 1*).

Gi 2,62 / 1393-1395

- a) 7 parts de bifolis i 4 fragments de paper en divers estat de conservació, part d'una compilació on hi ha dues mans d'escriptura, amb fragments corresponents a un comentari sobre el tractat de *Berakot* del Talmud de Babilònia on s'hi poden llegir algunes paraules catalanes (*Gi 2,62-11b*): 'lliri' (לירי), 'violes' (ויאולש), 'roses' (רושיש), 'nou moscada' (אנוו מושקדש), 'sucre' (סוכרי), canella (קנילא) , 'gingebre' (גינגברי) (*Gi 2,62, 1-5, 7, 9- 14/1393-1395*).¹⁹
- b) 1 fragment de paper (142 x 145 mm) on hi ha un esborrany de diverses frases esparses i al verso un text en llatí, amb uns pocs mots en hebreu escapçats a la part superior del text (*Gi 2,62-6/1393-1395*).
- c) 1 fragment de paper (149 x 98 mm) amb dues vegades la paraula אמן envoltades d'unes ratlletes (*Gi 2,62-8/1393-1395*).

Gi 2,81

En aquest llibre hi ha 9 parts de bifolis de paper corresponents al text del comentari de Xelomó ben Itskhaq (רש"י) sobre el tractat de *Berakot* (parts que van dels folis 30a a 60b) del Talmud de Babilònia (*Gi 2,81-6, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 15 i 21*).

Gi 2,212

Un quadern de 10 pàgines de paper que conté el llibre de comptes de l'any 1443 de Jucef Zabara, col·lector del clavari de la comunitat jueva de Girona (*Gi 2212, 1-9*).²⁰

Gi 5,120/1361

- a) 1 full de paper (274 x 187 mm) que és l'esborrany d'un document estès pel tribunal rabínic per a resoldre un conflicte relatiu a una *ketubà* d'una senyora anomenada Falcó. No hi ha altres noms ni dates (*Gi 5,120-codarrere 1 /1361*).²¹

¹⁹ Eduard Feliu, *Els documents amagats...* identificà el document *Gi 2,62-11* per a l'exposició.

²⁰ Publicat per Eduard Feliu. Vegeu nota 6.

²¹ Identificat per Eduard Feliu per a l'exposició *Els documents amagats...*

- b) 1 bifoli de paper (280 x 203 mm) amb diversos esborranys de documents relatius a la comunitat: pagaments on apareixen diversos noms de jueus i alguns mots en català: ‘violaris’ (ויאולריש), ‘censals’ (שנצלש). En alguns casos podrien ser documents estesos pels censors de comptes; d’altres impliquen deutes de la comunitat. El document també es refereix al *Séfer Haskamot* (Llibre d’acords) de la comunitat, és a dir el llibre que contenia ordinacions aprovades i arxivades. També es parla d’uns delegats i dels “assumptes de la comunitat de Barcelona”. A l’inici del verso s’indica la data amb el còmput jueu, l’any 5115 (1355) (*Gi 5,120-codarrere 2/1361*).²²
- c) Un altre bifoli de paper (280 x 202 mm) amb més esborranys de documents: una llista de diferents càrrecs de l’aljama amb els noms dels individus que els exercien: perceptors, administradors del tribut, jutges del tribunal rabínic, receptors de comptes, marmessors i censors; sota un encapçalament que diu “Divuit”, hi ha una llista de disset noms (en deuriem ser divuit però el fragment resta retallat per la part esquerra) que podrien ser els membres del consell de l’aljama. També hi ha un fragment d’una declaració del tribunal rabínic amb relació a unes cases del barri jueu "d’aquesta ciutat" que eren de mestre Hanania, fill de mestre Itskhaq, venudes a en Maimon Vidal per dos mil sous en moneda barcelonesa, per tal de pagar a la senyora Bonafilla, la seva vídua, una certa quantitat que ella necessita com a pagament de la *ketubà*; diversos esborranys que contenen provatures de redacció d’acords de la comunitat i de nomenaments de censors de comptes, controladors de les declaracions d’impostos dels particulars i revisors d’escriptures. Un d’aquests nomenaments expressa la duració fins el mes de juny de 1353 (*Gi 5,120-hecodarrere 3/1361*).²³
- d) Fragment allargassat de pergamí (270 x 110 mm). Tot i que només resten mitges frases, podem llegir que es tracta d’un document de caire jurídic - econòmic. Hi actuen diversos testimonis, es mencionen els fills i les filles d’un tal Xem Tov, s’estipulen diverses quantitats de sous (400 sous; 500 sous), es parla de terrenys, propietats i béns, i es diu que Xem Tov va obligar a un noi, Ikhsal a estar sota el seu servei per la força. En el text s’empren algunes partícules en català. (*Gi 5,120-codarrere 4/1361*).
- e) Tira d’un fragment de paper (187 x 12 mm) amb restes de lletres (*Gi 5,120-codarrere 5/1361*)
- f) 2 petits fragments de paper que són part del document *Gi 1,260-codavant 2" /140* que conté el text d’una decisió de la comunitat jueva amb relació a l’actuació de Xelomó i on s’imposa l’excomunió (*khérem*) als transgressors. En aquests s’hi poden llegir paraules esparses com el mot *berurim*, *bet din*, diverses vegades la paraula *nidui* i un cop la paraula *khérem* (*Gi 5,120-codarrere 6 i 7/1361*).
- g) Fragment de paper (27 x 15 mm) amb unes línies il·legibles (*Gi 5,120-codarrere 8/1361*).
- h) Fragment de paper (42 x 35 mm) on només hi resten unes poques paraules part de sis línies que no donen sentit al text. Es deuria tractar d’algun esborrany ja que hi ha un mot ratllat i una anotació sobre l’escriptura (*Gi 5,120-codarrere 9/1361*).

²² Ib.

²³ Ib.

- i) Bifoli de paper (199 x 280 mm) amb l'esborrany d'una acta relativa a unes cases de Barcelona en que hi apareixen els noms de diversos testimonis (*Gi 5,120-codavant 1/1361*).
- j) Fragment de paper molt malmès (273 x 103 mm). El mal estat del document i les poques línies que resten llegibles no permeten determinar el text que es comenta. Probablement es tracta d'un comentari a algun tractat del Talmud on a la línia 9 (2a) se cita a Xelomó ben Itskhaq (רש"י) (*Gi 5,120-codavant 2/1361*).
- k) Fragment horitzontal, part superior d'un bifoli (64 x 280 mm). El fragment està tan malmès que només es poden llegir les lletres d'algunes paraules. A l'inici de la part esquerra es llegeix: "Al rabí..." (*Gi 5,120-codavant 3b/1361*).

Gi 5, 136/1351-1352²⁴

- a) 2 bifolis de paper que contenen el text d'unes composicions poètiques (*Gi 5,136-1 i 2/1351-1352*).
- b) 4 bifolis de paper amb diversos comentaris sobre els tractats *Abodà Zarà* i *Berakot* del Talmud de Babilònia i sobre diversos *midraixim* (*Gi 5,136-3, 6, 7 i 8*).
- c) 1 bifoli de paper (177 x 271 mm) amb diversos comentaris sobre el llibre de l'Èxode, la major part de Rabí Moixé ben Nakhman (רמב"ן) (*Gi 5,136-4*).
- d) 1 bifoli de paper molt fragmentat (165 x 275 mm) amb diversos comentaris als *Khiduxé* de Xelomó ben Adret (רשב"א) (*Gi 5,136-5/1351-1352*).
- e) 1 bifoli molt fragmentat de paper (290 x 133 mm) que conté declaracions davant d'un tribunal rabínic i on s'hi mencionen a n'Istskhaq, Benvenist Iossef i Xelomó. El fragment està datat l'any 5109 del còmput jueu (1309) (*Gi 5 136-9/1351-1352*).

/1473-1477²⁵

Una *ketubà* del casament entre David fill de Meixul·lam de Gallac i Astruga, filla d'Avraham Iossef Al Gallet, el 3 de maig de 1377.

Abstract

In this paper I presents the results of the cataloguing of Hebrew manuscript fragments found in the book covers of notarial deeds of the Arxiu Històric de Girona. Now been cataloged more than 300 fragments of 754 restored. We offer here a list and the textual description of these documents.

Resum

²⁴ Els documents que formaven part de les cobertes d'aquest llibre notarial van ser identificats i descrits per Meritxell BLASCO ORELLANA. "Estudio diplomático y paleográfico de los fragmentos hebraicos extraídos del protocolo notarial de Ramon Peralada (Arxiu Històric de Girona)". A: *Anuari de Filologia. Estudis hebreus i arameus*. 2004, vol. XXVI, secció E, núm. 12, pp. 69-80.

²⁵ Document que ha editat i traduït Mauro PERANI, vegeu nota 1.

En aquest article es presenten els resultats de la catalogació dels fragments hebreus que fa una anys es van extreure de les cobertes de diversos llibres notariais custodiats a l'Arxiu Històric de Girona. Ara per ara s'han catalogat més de 300 fragments dels 754 que fins a la data s'han recuperat i restaurat. Oferim aquí el llistat i la descripció textual d'aquests documents.